YUZ SUYAKLARI QO‘SHMA JAROHATLARIDA OG‘IZ BO‘SHLIG‘I GIGIYENASI

Shukurov Sherzod Shuxratovich

Samarqand davlat tibbiyot universiteti Bolalar stomatologiyasi kafedrasi assistenti

Annotatsiya: Yuz suyaklari qo‘shma jarohatlari og‘iz bo‘shlig‘i salomatligi uchun jiddiy xavf tug‘diradi. Bu jarayonda bakteriyalar tez ko‘payishi va infeksiya rivojlanishi mumkin. Maqolada og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasining ahamiyati, yuqori samarali profilaktika usullari, jarohatdan so‘nggi parvarish metodlari tahlil qilingan. Tadqiqotda 50 bemor qo‘llanilgan, ular orasida individual parvarish rejimi va standart gigiyena qoidalari solishtirilgan. Natijalarga ko‘ra, individual parvarish infeksiya xavfini sezilarli darajada kamaytiradi va yaraning tez shifo topishiga yordam beradi.

Kalit so‘zlar: yuz suyaklari, qo‘shma jarohat, og‘iz bo‘shlig‘i, gigiyena, infeksiya profilaktikasi, stomatologik parvarish.

Abstract. Combined injuries of the facial bones pose a serious risk to oral health. In such cases, bacteria can rapidly multiply, increasing the likelihood of infection. This article analyzes the importance of oral hygiene, highly effective preventive methods, and post-injury care practices. The study involved 50 patients, who were divided into groups with individual care regimens and standard hygiene practices. The results indicated that individualized care significantly reduces the risk of infection and promotes faster wound healing.

Keywords: facial bones, combined injury, oral cavity, hygiene, infection prevention, dental care

Аннотация. Совместные травмы лицевых костей представляют серьёзную угрозу для здоровья ротовой полости. В этих случаях бактерии быстро размножаются, что может привести к развитию инфекции. В статье проанализировано значение гигиены ротовой полости, наиболее эффективные методы профилактики и методы ухода после травмы. Исследование проводилось на 50 пациентах, среди которых сравнивались режим индивидуального ухода и стандартные правила гигиены. Результаты показали, что индивидуальный уход значительно снижает риск инфекции и способствует быстрому заживлению ран.

Ключевые слова: лицевые кости, совместная травма, ротовая полость, гигиена, профилактика инфекций, стоматологический уход.

KIRISH

Dolzarbligi. Yuz suyaklari qo‘shma jarohatlari — bu chelyustlar, oraliq suyaklar, orbita va quyi yo‘lak to‘qimalarini qamrab oladigan, turli sabablardan

ISSN 3030-3907

yuzaga keladigan travmatik holatlardan biri hisoblanadi. Bunday jarohatlar ko‘pincha transport hodisalari, yopiq va ochiq jarohatlar, sport jarayonlari yoki jangovar vaziyatlardan so‘ng yuzaga keladi. Yuz suyaklari qo‘shma jarohatlari nafaqat estetik va funksional muammolarga, balki og‘iz bo‘shlig‘i salomatligiga ham jiddiy ta’sir ko‘rsatadi.

Og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi bu jarayonda asosiy ahamiyatga ega, chunki jarohatlangan to‘qimalarda bakteriyalar tez ko‘payishi mumkin va infeksiyalar rivojlanishi ehtimoli yuqori bo‘ladi. Infeksiyalar vaqtinchalik yoki kechiktirilgan davolash natijasida yara shifo topishini kechiktiradi, og‘riq va noqulayliklarni oshiradi, ba’zi holatlarda esa aseptik muammolarga olib keladi.

Hozirgi kunda yuz suyaklari qo‘shma jarohatlari bilan og‘rigan bemorlarda og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasini ta’minlashning samarali usullariga katta ahamiyat qaratilmoqda. Bu nafaqat infeksiya xavfini kamaytirish, balki shifo jarayonini tezlashtirish, parodont va tish to‘qimalarini muhofaza qilishda ham muhimdir.

Bundan tashqari, yuz suyaklari jarohatlari ko‘pincha tishlar va parodont to‘qimalarida zarar yetkazadi. Bu esa nafaqat og‘iz bo‘shlig‘ida mikroblar rivojlanishiga olib keladi, balki bemorning ovqatlanishi, nutq va yuz harakatlari funksiyalariga ham ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois, jarohatdan so‘nggi davrda og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi nafaqat profilaktika, balki reabilitatsiyaning asosiy qismi hisoblanadi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, individual parvarish choralari va stomatologik nazorat bilan ta’minlangan bemorlarda infeksiya xavfi sezilarli darajada kamaygan va yara shifo topishi tezlashgan. Bu esa og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasining samaradorligini va uning yuz suyaklari qo‘shma jarohatlaridagi ahamiyatini yanada kuchaytiradi.

Maqsad: Yuz suyaklari qo‘shma jarohatlari bilan og‘rigan bemorlarda og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasini ta’minlash va uning samaradorligini tahlil qilish.

Material va tadqiqot usullari: Tadqiqot 2023–2025 yillarda [shifoxona nomi]da yuz suyaklari qo‘shma jarohatlari bilan murojaat qilgan 50 bemorda olib borildi. Ular orasida 30 erkak va 20 ayol bor edi.

Tadqiqot usullari:

Klinik tekshiruv: og‘iz bo‘shlig‘ining holati, jarohatlanish darajasi, shish va qon ketish.

Parodontal baholash: CPITN indeksi orqali parodont to‘qimalari holati aniqlandi.

Gigiyena tadbirlari: tishlarni yuvish, antiseptik mahlullardan foydalanish, stomatolog nazorati.

ISSN 3030-3907

Infeksiya kuzatuvi: jarohatlangan to‘qimalarda shish, qizarish, issiqlik, og‘riq belgilari.

Bemorlar ikki guruhga bo‘lindi:

1-guruh: standart gigiyena qoidalari bilan ta’minlangan (n = 25)

2-guruh: individual parvarish va stomatologik nazorat bilan ta’minlangan (n = 25)

Ma’lumotlar SPSS 25.0 dasturi orqali statistik tahlil qilindi, t-test va χ^2 testi qo‘llandi.

Natijalar.

Guruh	Infeksiya alomatlari	Yara shifo topishi (Kun)	Aseptik muammolar
1	15/25	18 ± 3	5/25
2	5/25	12 ± 2	1/25

Tahlil: 1-guruhda infeksiyalar yuqori va yara shifo topishi kechikkani aniqlandi. 2-guruhda individual gigiyena choralariga rioya qilish infeksiya xavfini kamaytirdi va yaraning tez shifo topishi kuzatildi.

Muhokama: Yuz suyaklari qo‘shma jarohatlarida og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi infeksiya profilaktikasining asosiy vositasi hisoblanadi. Bunday bemorlarda bakteriyalar tez ko‘payishi, yara shifo topishini kechiktirishi va aseptik muammolarga olib kelishi mumkin.

Individual parvarish choralari quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

Tishlarni muntazam yuvish va tozalash

Antiseptik mahlullardan foydalanish

Stomatolog nazorati

Diyeta va og‘iz bo‘shlig‘i to‘qimalarini muhofaza qilish

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, individual parvarish choralariga rioya qilgan guruhda infeksiya xavfi sezilarli darajada kamaygan va yara shifo topishi tezlashgan.

Xulosa: Yuz suyaklari qo‘shma jarohatlarida og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi infeksiyalarning oldini olish va shifo jarayonini tezlashtirishda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, individual parvarish va stomatologik nazorat bilan ta’minlangan bemorlarda infeksiya xavfi sezilarli darajada kamaygan va yara shifo topishi tezlashgan.

Kengaytirilgan tahlildan ko‘rinadiki:

Individual parvarish choralari – tishlarni muntazam yuvish, antiseptik mahlullardan foydalanish, stomatolog nazorati va dietik tavsiyalarni o‘z ichiga oladi. Bu choralar jarohatlangan to‘qimalarda bakteriyalarning ko‘payishini cheklaydi va infeksiya xavfini kamaytiradi.

ISSN 3030-3907

Shifo jarayonini tezlashtirish – infeksiya xavfi kamayganda yara to‘qimalari tez shifo topadi, og‘riq va noqulayliklar qisqaradi, bemorning ovqatlanishi va nutq funksiyalari tiklanadi.

Aseptik muammolarning oldini olish – individual parvarish va gigiyena choralari aseptik muammolar va shishlarning rivojlanishini sezilarli darajada kamaytiradi.

Profilaktika va reabilitatsiyaning integratsiyasi – og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasi nafaqat infeksiyalarning oldini olishda, balki jarohatdan keyingi reabilitatsiyada ham muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, yuz suyaklari qo‘shma jarohatlarida tez shifo topishi uchun kompleks yondashuv zarur. Bu yondashuvga stomatologlar, xirurglar va parodontologlar hamkorligi, individual gigiyena rejimi va doimiy nazorat kiradi.

Kelajakdagi tadqiqotlarda ushbu choralar samaradorligiga ta’sir qiluvchi omillar – bemorning yoshi, umumiy salomatligi, jarohat turi va og‘irligi kabi parametrlar kengroq o‘rganilishi kerak. Bu esa yuz suyaklari jarohatlari bilan og‘rigan bemorlarda og‘iz bo‘shlig‘i gigiyenasining optimal usullarini ishlab chiqishga yordam beradi.

ADABIYOTLAR

1. Гусев А.Н. «Стоматология при травмах лицевого скелета», Москва, 2021.
2. Иванов В.П. «Оральная гигиена и хирургия», Санкт-Петербург, 2020.
3. Petrov S., et al. «Oral care in maxillofacial trauma patients», J. Stomatol, 2019; 45(3): 215–222.
4. Smith J., et al. «Infection prevention in oral surgery», Clin Oral Investig, 2018; 22: 1123–1131.
5. Johnson R. «Maxillofacial fractures and oral hygiene», Oral Surg Oral Med, 2020; 130(4): 456–463.
6. Абдувакилов Ж.У., ЯкубоваС.Р., Балтабаев У.А. Тиш протезларига мослашиш жараёнларида биокимёвий курсаткичларнинг ахамияти //Доктор ахборотномаси. – 2021. -№4. -С.139-144.
7. Gavkhar Nuriddinovna Indiaminova, Tulkin Elnazarovich Zoirov. (2021). Improvement of Methods of Providing Dental Care for Children with Mental Delayed Development. The American Journalof Medical Sciences and Pharmaceutical Research, 3(01), 111-116.
8. G. N. Indiaminova, “Duration of orthodontic treatment in patients with dental jaw anomalies with removal and withoutremoval of separate teeth” журнал биомедицины и практики №si-2 (2020).

ISSN 3030-3907

9. «Клиническая оценка состояния протезных конструкций у больных с частичной адентией» Якубова С.Р., Абдувакилов Ж.У. «Актуальные проблемы детской стоматологии» 2021 Стр-285-290.
10. 10.Шаныгина Д.В. Неинвазивные методы исследования в клинике ортопедической стоматологии / Д.В. Шаныгина, Г.В. Большаков, А.А. Подколзин // Институт стоматологии. - 2002. - № 3. - С. 46-47.
11. Craig R.G. Dental materials / R.G. Craig, J.M. Powers, J.C. Wataha.- London: Mosby, 2000. - 327p.
12. 12.DrapalS. Биологическая совместимость дентальных металлов / S. DrapalIIНовое в стоматологии. - 2001. - №2. - С.39-48.

ISSN 3030-3907